

1. Przeczytaj uważnie poniższy tekst. Każdemu fragmentowi nadaj odpowiedni tytuł i wpisz go w ramkę (skorzystaj ze zdań pod tekstem).

OCEANY*

1. Oceany są głównymi magazynami wody na kuli ziemskiej i zajmują 71% jej powierzchni. Ogromny słony ocean oblewający glob ziemski dzieli się na ogół na trzy części: Ocean Spokojny, czyli Pacyfik, Ocean Atlantycki i Ocean Indyjski. Wszystkie oceany są ze sobą połączone i tworzą jeden wielki obszar wodny otaczający wszystkie kontynenty, zwany oceanem światowym.

2. Największy jest Ocean Spokojny, zajmujący powierzchnię około 180 milionów kilometrów kwadratowych. Powierzchnia Atlantyku wynosi około 94 miliony kilometrów kwadratowych, a Oceanu Indyjskiego – 73 miliony.

3. Ocean Indyjski jest również naj płytszym oceanem – jego średnia głębokość wynosi około 4000 metrów, a w swym najgłębszym miejscu – Rowie Jawajskim – sięga 7450 metrów. Nieco głębszy jest Atlantyk ze średnią głębokością około 4300 metrów i najgłębszym miejscem – Rowem Puerto Rico mającym 9219 metrów.

Średnia głębokość największego z nich, Oceanu Spokojnego, wynosi, tak jak w przypadku Atlantyku, około 4300 metrów, ale kryje on w sobie najgłębsze znane obniżenie skorupy ziemskiej. Jest to Rów Mariański – głęboka rozpadlina dochodząca do 11 033 metrów.

4. Niegdyś sądzono, że dno oceanu opada łagodnie ze wszystkich wybrzeży ku szerokim równinom rozciągającym się w głębinach. Ta niewiedza wynikała z braku odpowiednich metod pomiaru. Jeszcze do niedawna jedynym sposobem sprawdzenia głębokości było opuszczenie liny z ciężarem i sprawdzenie, kiedy dotknie dna. Metoda ta była niezwykle uciążliwa, zaś pomiary – często niedokładne. Dziś pomiarów głębokości dokonuje się za pomocą echosondy. Wysyłane ze statku ultradźwięki docierają szybko do dna morskiego, od którego się odbijają. Dokładną głębokość oblicza się na podstawie pomiaru czasu, po jakim echo dociera do statku. Na dno można też opuszczać kamery telewizyjne umożliwiające otrzymanie dokładnych zdjęć dna morskiego. Dzięki tym metodom wiemy dziś, że wielkie powierzchnie dna oceanicznego są płaskie. Poza tym dno oceanu jest tak urozmaicone jak powierzchnia kontynentów – usiane wulkanami, pocięte łańcuchami górskimi i poryte rowami podobnymi do kanionów.

*na podstawie "ABC Przyrody"

--

5. W ciągu wieków na dnie oceanów znalazło się wiele statków. Niektóre z nich przewoziły drogie ładunki złota, srebra i rozmaitych klejnotów. Wielkie skarby wydobyto na przykład z hiszpańskich galeonów, które zatoniły powracając z Ameryki ze zrabowanymi tam łupami. W oceanach jest również wiele skarbów naturalnych: ropa naftowa, gaz ziemny, sole mineralne. Większość bogactw mineralnych pozostaje jednak nie wykorzystana, ponieważ nie opracowano dotąd opłacalnych metod ich pozyskiwania.

Tytuły do poszczególnych fragmentów:

Jak głębokie są oceany?
 Jakie skarby kryje ocean?
 Który ocean jest największy?
 Jakie jest dno oceanu?
 Ile jest oceanów?

2. Uzupełnij tabelkę:

	powierzchnia	średnia głębokość	najgłębsze miejsce
Ocean Spokojny			
Ocean Atlantycki			
Ocean Indyjski			

3. Odpowiedz na pytania:

A. Co to jest ocean światowy?

.....

.....

.....

B. Co to jest Rów Mariański?

.....

.....

.....

C. W jaki sposób dokonuje się obecnie pomiaru głębokości dna oceanu?

.....

.....

.....

.....

.....

D. Uporządkuj oceany od najmniejszego do największego.

.....

.....

.....

.....

.....